

Ἡ βαθειὰ φιλοσοφικὴ ὄψη τοῦ Μπερζωνισμοῦ εἶναι αὐτὸ τὸ «κινητὸ ἐγὼ» ποῦ δὲν ἀποδίνεται μὲ λέξεις καὶ ποῦ διαδίδεται μέσα μας ὁ Μπερζων κάτῳ ἀπὸ τὸ συνειθισμένον κοινωνικὸ ἐγὼ τὸ ὅποιο ἀπακαλύπτεται μὲ τὴ γνωστὴ ἀντικειμενοποίηση τῆς προσωπικότητάς μας.

Σ' αὐτὴ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ διαισθητικοῦ ἐγὼ τὸ φιλοσοφικὸ σύστημα τοῦ Μπερζων στηρίζεται ὀλοκληρῆ μιὰ πνευματικὴ μεταφυσικὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς φύσης μὲ τὸν κύριον σκοπὸ ποῦ τὸ διακρίνει ἀλλωστε νὰ κατορθώσῃ νὰ φτάσῃ στὴν ἀληθινὴ γνῶσιν ἀγγίζοντας «ἐκεῖνο ποῦ πάντα ὑπολανθάνοντας γίνονται» καὶ ποῦ ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀπόλυτη πραγματικότητα.

Οἱ πολλὲς ὑποστήριξεις τῆς θεωρίας αὐτῆς συρέουσι εὐκολονόητα μπόλικες ἀπὸ τίς ἐλπίδες ποῦ ἀφίνει σ' ὅλες τίς θρησκευτικὰς ψυχὰς σκανδαλίζοντας ἀρκετὰ γαργαλιστικὰ ἄλλη μιὰ φορὰ τὸν ἐτοιμοθάνατον Πνευματισμόν. Ὁ νεοπνευματισμὸς ὅμως αὐτὸς σκουντάφτει στὶς ἴδιες δυσκολίας μὲ τὸν πρωτογέννητό του.

Στὴ θεωρία τοῦ Μπερζων π. χ. γιὰ τὴ Μνήμη δὲ φαίνεται ποῦ καὶ πῶς γίνεται ἡ ἔνωσις ἀνάμεσα στὴν καθαρὴ Μνήμη καὶ στὴ Μνήμη—Συνήθεια. Ἐπειτα ἀπὸ τὸ ξεχώρισμα τῶν δυὸ Μνημῶν ἡ δυσκολία εἶναι νὰ τίς ἀνταμώσῃ κανεὶς πάλι, ὅπως στὸν Descartes ἔπειτα ἀπὸ τὸν τέλειον χωρισμὸ τοῦ σωματίου καὶ τῆς ψυχῆς ἡ δυσκολία εἶτανε τὸ ξανανέωμά τους.

Ἄν μὲ τὴν ὕλιστικὴν θεωρίαν τῆς ἐναποθήκευσης τῶν ἀναμνήσεων στὰ ἐγκεφαλικά κύτταρα ἡ δυσκολία εἶναι πάντα στὴν ἐξήγησιν ποῦ θὰ μπορούσαμε νὰ δώσουμε στὸ ἀλλαγμὰ τῆς ὀργανικῆς ἀλλοίωσις σὲ συνειδητὴ ἐνέργεια, στὸν Μπερζωνικὸν πνευματισμὸν ἡ δυσκολία φανερώνεται στὴν ἐξήγησιν τοῦ ἐναντίου περασμάτου ἀπὸ τὴν καθαρὴν μνήμην στὴ Μνήμη—συνήθεια. Ἡ ἴδια ἀδυναμία ξεχύνεται γενικώτερη στὴ λύσιν τοῦ Μπερζων γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς σχέσης ἐγκεφάλου καὶ σκέψης, ἀρκετὰ μουχλιασμένη ἄλλωστε, ἀφοῦ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ γνωστὴ διαδικὴ θεωρία ποῦ νόμιζε τὸν ἐγκέφαλον ὄργανον καὶ ὄχι ἀφορμὴν τῆς σκέψης.

Θάτανε πῶς δυσκολοκατόρθωτον νὰ καταλάβῃ κανεὶς πῶς γίνεται αὐτὸ τὸ πέρασμα κατὰ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Μπερζων, ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μας στὴ φύσιν. Δὲν ξεύρουσι ἂν βρισκῆται καμιά σχέση ἀνάμεσα τῆς συναίσθησις τῆς ὑπάρξεώς μας καὶ τῆς ὑπαρξῆς τοῦ φυτοῦ ἢ τοῦ ζώου. Ἡ πρώτη εἶναι αἰσθητὴ ἀπὸ μέσα μας, ἡ δευτέρα εἶναι μόνον φανταστὴ ἢ συμπερασματικὴ ἀναλογικὴ. Ὁ Μπερζωνισμὸς ἀρνιέται τὴν ἀναλογικὴν αὐτὴν συμπερασματικὴν αἰσθησιν, προ-

τιμὰ ἐδῶ τὴ μεταφυσικὴν διαίσθησιν ἀπὸ συμπάθεια!

Γιὰ τέτοιες ἐξήγησις ἔχει πολὺ δίκαιον ὁ Benda λέγοντας πῶς ἔτσι ἡ φιλοσοφία δὲν εἶναι πιά ἡ γνῶσις τῆς ἀλήθειας ἀλλὰ καταστὰει πιά προσπάθεια τῆς καρδιάς!

Ἀφίνοντας κατὰ μέρος τὴν ἔκφρασιν τῆς αἰσθητικότητος ὡς στοιχεῖον κάθε φιλοσοφίας καὶ ποῦ εἶναι γεμάτη τρυφεράδα στὴν Μπερζωνικὴν αἰσθητικότητα, θὰ μπορούσε κανεὶς γιὰ τὴν πνευματικὴν δημιουργίαν τοῦ Μπερζωνισμοῦ νὰ βάλῃ γιὰ χαρακτηρισμὸν τῆς μιᾶς ἔκφρασις τοῦ Lübnitz ἄθελα ἀναποδογυρισμένη. — : «Τὰ Συστήματα λαθεύονται σ' ἕτι βεβαιώθουνε κ' εἶναι ἀληθινὰ σ' ἕτι ἀρνιούται.

Ἀθήνα 31 Γεννάριον 1913.

E. ΚΑΡΑΪΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΙΕΡΑ ΘΕΛΗΜΑΤΑ

Ἐανάρθε ὁ Ματσούκας τὴν περασμένην βδομάδα ἀπὸ τὴν Ἠπειρὸν γιὰ νὰ ξαναφύγει. Ἴσως μάλιστα τὴν ὥραν ποῦ γράφουμε νὰ ξαναφύγε καὶ νὰ βρισκῆται πάλι στὸ Μπιζάνι, πάλι μὲ τοὺς ἥρωας πολιορκητῆς του. Πάει κ' ἐρχεται κάνοντας, λέει, ἱερὰ θελήματα.

— Δὲν εἶμαι Ματσούκας πιά. Εἶμαι χουσεμκιώρης τοῦ στρατοῦ.

Ὁ Ματσούκας μᾶς ἄφισε καὶ μερικὰ φυλλαράκια σκόρπια ἀπὸ τὸ σημειωματάριον του. Τὰ δημοσιεύουμε.

Κάτου ἀπὸ τὸ Μπιζάνι, 7 τοῦ Γεννάριου.

Ὁ λεβεντόκορμος ὁ Γ. Δημητρίου, ὁ Καρπενησιώτης, πέφτοντας ἀπὸ Τούρκικον βόλι, τοῦτα μοναχὰ τὰ λόγια μπόρεσε νὰ πεῖ:

— Δὲν τῶχω, ρὲ Σπύρο, ποῦ πεθαίνω... Σήχωσέ με λίγο νὰ ἴδῶ τὰ Γιάνενα.

Δὲν τὰ εἶδε. Ξεψύχῃσε.

— Βαρεῖτε τοὺς! Βαρεῖτε τοὺς! εἴντουσαν τὰ στερνὰ του λόγια.

—><

Κανέτα, 18 τοῦ Γεννάριου.

Εἶπα στοὺς εὐζώνους:

— Ξεκινήσατε ἀπὸ τὸ Καρπενήσι, ἀπὸ τὸν Κραθασαρά, ἀπὸ τὸν Ἐπαχτο καὶ ἀπ' ἄλλα χωριὰ τῆς Ρούμελης, ξεκινήσατε θνητοὶ σὰν καὶ μένα, παιδιὰ τοῦ λόγγου καὶ τῆς στάνης, κ' ἤρθατε δῶ καὶ γενήκατε θεοί. Κ' ἤρθα νὰ σᾶς προσκυνήσω καὶ νὰ καῶ σὰ λαμπάδα μπροστὰ στὴν ἀντρευσίνην σας. Γειά σας!

—><

Προφυλακὲς Μπιζανιοῦ, 25 τοῦ Γεννάριου

Δὲ μὲ εἶδανε οἱ προφυλακὲς μας· μὲ νιώσανε.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΪΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άφ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη άφ. 10. Για το έξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις έπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (άφ την τριμηνία).—Κανένας δέ γράφεται συντρομητής ά δεν προπλερώσει την συντρομή του.

20 λεπτά το φύλλο.—Τά περασμένα φύλλα πουλιούνται στο γραφείο μας διπλή τιμή.

Βρίσκεται στην 'Αθήνα σ' όλα τα κίσκια, και στις έποχες σ' όλα τή πρακτορεία των 'Εφημερίδων.

Έρηξα κ' έξη ντουφεκιές με Κρητικό ντουφέκι.

Στό δεξιά της παράταξης είδα τους λόχους του Λόουελ (της Νέας 'Αγγλίας) και του Σικάγου, δεκατισμένους. Είτανε σούρουπο. Σά με είδανε τά παιδιά με φωνάξαν.

— Καλωσόρισε, έπίτιμο διοικητή μας! μου έπανε, (γιατί σαν πήγα στην 'Αμερική οι λόχοι του Σικάγου, του Λόουελ και έλ' οι έθελοντικοί λόχοι της 'Αμερικής με κάμανε έπίτιμο διοικητή τους). Καλωσόρισε. Έλα νά κλάψεις τά παιδιά σου. Έμεις άπομείναμε μοναχά. Μιά χούφτα!

— Όχι! τους βροντοφώναξα. Δέν τά κλαίμε τά παιδιά. Οι δειλοί κλαίνε. Οι άντρες κάνουνε χαρμόσυνα μνημόσυνα. Γελάστε και χαρείτε και χορεύτε. Άντρες είστε κι άντρας είμαι και ξέρουμε γιατί σκοτωθήκανε τά παιδιά!

Κ' έπνιγα τά δάκρια στην ψυχή μου. Μά δέν μόρεσα νά κρατήσω και τά δάκρια των παιδιών που άπομείνανε. Σέ μια έλιά άγκούμπησα. Άντικρύ είτανε τό Μπιζάνι και τά συρματοπλέγματα. Βροχή τά βόλια. Θωρώντας τά μάτια τά γαλανά, τά έξυπνα, τά βουρλωμένα, έκανα ένα μνημόσυνο μαζί με τίς στερνές άχτιδες του ήλιου για την θνείρεμένη χαρραγή της νίκης.

Νικόπολη 28 του Γενάρη.

Γυρίζοντας με ταυτοκίνητο από τό Μπιζάνι άν-

τάμωσα έδώ τό Διάδοχο. Σταμάτησα. Τούρηξα τάγρια κρίνα του βουνού που κρατούσα στά χέρια μου.

— Πάρ' τα! του είπα. Άλλα κίτρινα, άλλα κόκκινα, άλλα άσπρα είντουσαν πριν έρθεις. Έρθεις κι έλα τά κρίνα του βουνού γινήκανε γαλάζια. Πήρανε τό χρώμα του ουρανού μας και της σημαίας μας!

Κοίταξε τό στέμμα πούχα στο κασέτο μου.

— Γιατί έχεις τό δικέφαλο άετό; μου είπε

— Είναι τό σύμβολό σου! Πάντα εμπρός!... Και στην Πόλη!

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Μέσα στο μεγάλο θάλαμο τό στρωμένο, με τίς κλίνες, που ξεκούραζαν τά λαθωμένα παληκάκια μας, άγρυπνούσα κάθε νυχτιά ως τό πρωί. Έτσι και κείνο τό Σαββατόβραδο, άργοδημάτιζα ανάμεσα στον κρεβατιών τά δομάκια, χαρίζοντας την ξεκούραση στον κάθε άύπνο και πονεμένο.

Τό δειλινό, μάς φέραν καινούργιους λαθωμένους και οι πληγές τους φρέσκες ακόμα, πλειό φαρμακερά πονούσαν. Θλιβερό βουγγητό, ανασασμοί, παραληρήματα, και τριζοδόλημα δοντιών, ήχούσαν στο βουδύ θάλαμο. Κι' ανάμεσα στο ανθρώπινο τραγικό νεκροξεφάντωμα, ο λυσσασμένος άγέρας φυσομανούσε και τράνταζε τά τζαμένα παραθυρόφυλλα σά νάφερνε θλιβερά μηνήματα από τό στρατόπεδο κ' ή βροχή έπεφτε άγρια σαν κ' ήθελε νά σαρώση τάπομεινάκια θύματα.

Τό φώς θαμπό χυνόνταν σαν φωτεινή δμίχλη και φώτιζε τίς χλωμές όψεις των λαθωμένων, που κάθε μια σέ δική της παράξενη έκφραση, ξιστόριζε τη δικιά της ιστορία.

Συχνοπερνούσα από τό κρεβάτι του Λοχία, που ο γιατρός, στη βραδινή του έπίσκεψη, μου τον παράδωσε με ιδιαίτερη προσοχή. Είταν βαρειά λαθωμένος. Είχε σπασμένο τό κόκκαλο στο δεξί του χέρι και ίσως νά του κοβόνταν ως τον άγκώνα, την άλλη μέρα. Έξύγωναν μεσάνυχτα κ' έπρεπε νά τον θερμομετρήσω. Άλλά κοιμόνταν τόσο ήρεμα, φαινόνταν άποκαμωμένος, με όψη πελιδνή, λές και μόλις ένας παλμός τον χώριζε από τον αιώνιο ύπνο. Η πολύκαιρη άγωνία, είχε σκεπασμένες τίς γραμμές της όμορφιάς του, χωρίς νά θυστή έλότελα. Τό θνείρομεθυσμένο κεφάλι του, στολισμένο με πλούσια σγουρά μαλλιά, είταν γυρισμένο στον ώμο του. Τό λαθωμένο χέρι, τό κρατούσε μακριά του σά νά μην είταν δικό του και άλλο τόχε άστόχαστα, ριγμένο πλάι. Η στάση του είχε κάτι από την άγωνία του Θεάνθρωπου ξεκρεμασμένου από τό σταυρό.

Πολλήν ώρα τον κοίταξα με θλίψη, μπαίνοντας στο λογισμό της μάνας του, τώ δικώνε του, της άγαπημένης του. Κ' έστεκα μπροστά του, με